

Mål C-329/19

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

23 april 2019

Domstol som begär förhandsavgörande:

Tribunale di Milano (Italien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

1 april 2019

Kärande:

Condominio di Milano

Svarande:

Eurothermo SpA

Saken i det nationella målet

En samfällighetsförening bestrider ett föreläggande om betalning av vissa belopp till en ekonomisk aktör, och invänder mot avtalsvillkoret om dröjsmålsränta, som samfällighetsföreningen anser är oskäligt.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av begreppet konsument i artikel 2 b i direktiv 93/13/EEG med avseende på möjligheten att begreppet inbegriper en ”condominio” (samfällighetsförening), enligt den italienska lagstiftningen, om denna förening ingår ett avtal för andra ändamål än dess närings- eller yrkesverksamhet och föreningen befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkaren.

Artikel 267 FEUF.

Fråga som har hänskjutits för förhandsavgörande

Utgör begreppet konsument i direktiv 93/13/EEG hinder för att ett rättssubjekt (som till exempel en *condominio*, en samfällighetsförening enligt italiensk rätt) som inte kan hänföras till begreppen ”fysisk person” och ”juridisk person”, anses utgöra en konsument om detta rättssubjekt ingår ett avtal för ändamål som faller utanför detta rättssubjekts närings- eller yrkesverksamhet, och rättssubjektet befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkaren i fråga om såväl förhandlingsposition som informationsnivå?

Anförda unionsbestämmelser

- Artiklarna 2 b och 6 i direktiv 93/13/EEG och artikel 1 e i bilagan till det direktivet.
- Skäl 13 och artikel 2 i direktiv 2011/83/EU.

Anförda nationella bestämmelser

A) Bestämmelser om förfarandet

Lagstiftningsdekret nr 28/2010, genomförande av artikel 60 i lag nr 69 av den 18 juni 2009 om medling för att åstadkomma förlikning i tvistemål

Artikel 11 ”1. Om en uppgörelse i godo har träffats ska medlaren upprätta ett protokoll till vilket texten till denna överenskommelse ska bifogas”.

Artikel 12 ”1. Om alla parter i medlingen biträds av en advokat, utgör den överenskommelse som undertecknats av parterna och advokaterna en exekutionstitel ... Advokaterna ska intyga att överenskommelsen är förenlig med tvingande regler och grunderna för rättsordningen ...”

Artikel 480.1 i civilprocesslagen: ”Anmodan består i en uppmaning att iaktta den skyldighet som följer av exekutionstiteln inom en tidsfrist på minst tio dagar ..., med en varning om att exekutiva åtgärder kommer att vidtas om inte uppmaningen efterföljs”.

B) Materiella bestämmelser

Konsumentskydd

Lagdekret nr 206/2005, den så kallade ”konsumentlagen” (som särskilt införlivar direktiv 93/13/EEG):

- Artikel 3.1 a definierar konsumenten som den fysiska person som agerar för ändamål som faller utanför den närings-, affärs-, hantverks- eller yrkesverksamheten, som denna person eventuellt bedriver.

– Artikel 33.2 f: om inte annat visas, presumeras villkor vara oskäligen om de innebär att konsumenten, vid underlåten eller försenad uppfyllelse av avtalet, blir skyldig att betala ett belopp som är uppenbart orimligt, i form av skadestånd, straffavgift eller motsvarande.

– Artiklarna 1341 och 1342 i civillagen, om allmänna avtalsvillkor och godkännande av dessa.

Bestämmelser om *condominio* (samfällighetsföreningar) i civillagen

Artikel 1117 bis: det finns en samfällighet om *"flera lägenheter eller byggnader (...)* har gemensamma delar i den mening som avses i artikel 1117".

Artikel 1117: alla delar av den byggnad som behövs för gemensam användning – till exempel den mark där byggnaden är belägen, husgrunden, balkar, yttertak, trappor, grindar, lokaler för gemensamma funktioner, hissar – ägs gemensamt av ägarna till byggnadens enskilda lägenheter (lägenhetsägarna).

En samfällighetsförening och en förvaltare ska ansvara för förvaltningen av de så kallade gemensamma delarna.

Artikel 1135: Samfällighetsföreningen ska bland annat utse förvaltaren, godkänna prognosen för utgifter under året och dessa utgifters fördelning mellan ägarlägenheterna, besluta om arbeten avseende underhåll och förändringar, och måste inrätta en särskild fond som ska täcka dessa arbeten.

Artikel 1130: Förvaltaren ska: genomföra samfällighetsföreningens beslut, sammankalla denna varje år för godkännande av samfällighetens redovisning ... och för att säkerställa att samfällighetens bestämmelser iakttas, reglera användningen av de gemensamma delarna ... så att de kan användas på bästa sätt av var och en av lägenhetsägarna, uppbära avgifterna och göra de betalningar som krävs för det löpande underhållet av de gemensamma delarna av byggnaden och för genomförandet av de gemensamma funktionerna.

Artikel 1129: Förvaltaren ska också "föra vidare alla belopp som erhållits från lägenhetsägarna eller från någon tredje part, eller från något av samfällighetens konton, till ett specifikt löpande konto som innehas av samfälligheten".

Artikel 1131: Förvaltaren företräder samfälligheten och får agera i domstol för att skydda samfällighetens intressen mot antingen lägenhetsägarna eller tredje parter, eller kan stämmas för varje åtgärd som rör de gemensamma delarna av byggnaden.

Artikel 1133: De åtgärder som förvaltaren vidtar inom ramen för sina befogenheter är "bindande för lägenhetsägarna".

Artikel 2659: Samfälligheten har ett eget skatteregisteringsnummer, som ska anges i de handlingar som kan föras in i fastighetsregistret.

Artikel 71 bis i tillämpningsföreskrifterna för civillagen (som bifogats till nämnda lag): för att utföra uppgifterna som förvaltare måste personen uppfylla vissa villkor, såsom att vederbörande åtnjuter medborgerliga rättigheter och inte har blivit dömd för vissa brott, samt vissa yrkesmässiga krav på kvalifikationer vad gäller utbildning, att ha gått en utbildning för samfällighetsförvaltare och uppföljningskurser. Även ett bolag kan vara förvaltare av en samfällighet.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Condominio di Milano delgavs en anmodan från Eurothermo SpA (nedan kallat Eurothermo) om betalning av 21.025,43 euro i dröjsmålsränta.
- 2 En sådan ränta föreskrevs i de allmänna villkoren i det avtal som ursprungligen ingåtts mellan parterna, som upprättats av Eurothermo och godtagits av Condominio di Milano, och det hänvisades uttryckligen till det avtalet i den efterföljande medlingsöverenskommelsen, som undertecknades av parterna den 14 november 2014 biträdda av respektive advokater. Enligt denna överenskommelse skulle det belopp som Condominio di Milano var skyldig att betala Eurothermo – bestående av kapitalbeloppet 71 392,31 euro och ränta på 15 648,62 euro, vilken ränta beräknats fram till dagen för överenskommelsen, ha betalats i månatliga avbetalningar på 5 000 euro var. Enligt medlingsöverenskommelsen skulle dröjsmålsränta beräknas på samma sätt som i det ursprungliga avtalet, där den avtalade räntesatsen var 9,25 procent (vilket var högre än den lagstadgade räntan) och en motsvarande avräkning skulle göras vid tidpunkten för slutsaldot.
- 3 Därefter hade Condominio di Milano gjort betalningar som motsvarade hela kapitalbeloppet och en del av räntan, såsom som angavs i medlingsöverenskommelsen. Till följd av utebliven betalning av den delbetalning som förföll till betalning i februari 2016 delgav emellertid Eurotermiskt Condominio di Milano den aktuella anmodan om betalning av ett belopp på 21 025,43 euro i dröjsmålsränta, beräknat enligt räntesatsen 9,25 procent och för perioden från den 1 januari 2011 (datum för ingåendet av det ursprungliga avtalet) till den 17 februari 2016 (det datum då det fastställdes att en delbetalning inte hade betalats).
- 4 Condominio di Milano bestred denna betalningsanmaning och väckte talan vid den hänskjutande domstolen.

Parternas huvudargument

- 5 Det är ostridigt mellan parterna att Condominio di Milano har betalat hela kapitalbeloppet. Däremot är parterna oense om huruvida Condominio di Milano är skyldig att betala ytterligare belopp i dröjsmålsränta för en period efter medlingsöverenskommelsen av den 14 november 2014.

- 6 Condominio di Milano anser att denna överenskommelse har gett upphov till en ny skyldighet, som trätt istället för den i det ursprungliga avtalet, med följd att Eurothermo inte kan begära ränta utöver den ränta som slutgiltigt beräknades vid tidpunkten för medlingsöverenskommelsen och som anges i denna, till ett belopp på 15 648,62 euro, efter avdrag av för den andel av denna ränta som redan har betalats genom de månatliga avbetalningar som erlagts i enlighet med denna överenskommelse.
- 7 Samtidigt anser Condominio di Milano att den har ställning som konsument gentemot detta bolag och har därför yrkat att den hänskjutande domstolen ska förklara att det villkor i det ursprungliga avtalet som det hänvisas till i medlingsöverenskommelsen och som avser den omtvistade dröjsmålsräntan är oskäligt.
- 8 Eurothermo har invänt att det för utgången i målet är irrelevant huruvida Condominio di Milano eventuellt kunde anses utgöra en konsument, med tanke på att detta under alla omständigheter inte skulle påverka parternas möjlighet att komma överens om en dröjsmålsränta som överstiger den lagstadgade räntan.
- 9 Bolaget har vidare gjort gällande att avtalsvillkoret om ränta har varit föremål för ett dubbelt godkännande från Condominio di Milanos sida, såsom föreskrivs i artiklarna 1341 och 1342 i civillagen. Slutligen kunde räntesatsen för dröjsmålsränta i detta villkor (9,25 procent) inte anses vara oskälig, då den tillämpliga lagstadgade räntan är 8 procent.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 10 Den hänskjutande domstolen anser att det omtvistade villkoret är oskäligt i den mening som avses i konsumentskyddslagstiftningen (särskilt artikel 33.2 i lagdekret nr 206/2005).
- 11 För att kunna dra en sådan slutsats krävs dock att Condominio di Milano kan anses utgöra en konsument.
- 12 Härvidlag har den hänskjutande domstolen för det första noterat att det saknas en definition i den nationella lagstiftningen och att rättspraxis från Corte Suprema di cassazione angående en samfällighets rättsliga karaktär är motstridig.
- 13 Enligt ett traditionellt synsätt är detta ett förvaltningsorgan som inte är en juridisk person som är separat från lägenhetsägarna.
- 14 Enligt ett nyare synsätt rör det sig om en självständig juridisk person, som är skild från lägenhetsägarna, även om den inte är helt självständig ekonomiskt sett.
- 15 Vad för det andra gäller den specifika frågan om möjligheten att anse att samfälligheten utgör en konsument, konstaterar den hänskjutande domstolen att det finns en fast rättspraxis från Corte Suprema di cassazione enligt vilken

reglerna om konsumentskydd ska tillämpas på det avtal som en samfällighets förvaltare har ingått med en näringsidkare. Detta beror på att förvaltaren agerar som ombud som företräder de enskilda lägenhetsägarna, vilka i sin tur ska anses utgöra konsumenter, eftersom det rör sig om fysiska personer som agerar för ändamål som ligger utanför deras närings- eller yrkesverksamhet.

- 16 Den hänskjutande domstolen hyser dock tvivel angående huruvida Condominio di Milano kan anses utgöra en konsument, eftersom betydelsen av begreppet konsument i unionsrätten (som den nationella konsumentskyddslagstiftningen införlivar med den nationella rätten) enligt ordalydelsen gäller den ”fysiska person” som handlar för ändamål som faller utanför vederbörandes eventuella näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrkesverksamhet (artikel 2 b i direktiv 93/13/EEG och artikel 33.2 i lagstiftningsdekret nr 206/2005).
- 17 I synnerhet har Europeiska unionens domstol (nedan kallad EU-domstolen) tolkat begreppet restriktivt. Härvidlag slog EU-domstolen i ett mål rörande två avtal som ingåtts mellan företagare, fast att *”begreppet konsument såsom det definieras i artikel 2 b i direktivet skall tolkas så, att det endast avser fysiska personer”* (dom av den 22 november 2001, C-541/99 och C-542/99, Cape s.n.c.).
- 18 Den hänskjutande domstolen noterar också att EU-domstolen vid flera tillfällen har undersökt begreppet i fråga inte på grundval av uppdelningen mellan juridiska personer och fysiska personer, utan snarare på avtalsparternas ställning i det aktuella fallet och, mer specifikt, i vilken grad dessa parter handlade inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet när de ingick ett visst avtal (dom av den 19 november 2015, C-74/15, Tarcău, dom av den 15 januari 2015 i mål C-537/13, Siba, och dom av den 30 maj 2013, C-488/11, Asbeek Bruse och de Man Garabitó).
- 19 Ett liknande synsätt intogs av EU-domstolen med tanke på den logiken som ligger bakom det skydd som konsumenterna ges, nämligen att konsumenten befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkaren, i fråga om såväl förhandlingsposition som informationsnivå. Denna situation, som leder till att den svagare parten i avtalsförhållandet godkänner villkor som näringsidkaren utformat i förväg, utan att kunna påverka villkorens innehåll (dom av den 26 oktober 2006 i mål C-168/2005, Mostaza Claro), utgör grunden för åtgärder enligt artikel 6 i direktiv 93/13/EEG för att återupprätta verklig jämvikt mellan parterna (dom av den 17 juli 2014 i mål C-169/14, Sánchez Morcillo, dom av den 14 juni 2012, C-618/10, Banco Español de Crédito).
- 20 På samma sätt har EU-domstolen funnit att begreppet konsument har *”en objektiv karaktär”* och är oberoende av vilka konkreta kunskaper som ifrågavarande person kan ha eller de upplysningar som denna person faktiskt förfogar över, så att den nationella domstolen ska beakta alla omständigheter i det enskilda fallet, bland annat *”vad det är för varor eller tjänster som omfattas av avtalet, som kan visa för vilket ändamål varan eller tjänsten har förvärvats”* (dom av den 3 september 2015, C-110/14, Costea, där domstolen slog fast att det inte kan

uteslutas att en advokat kan anses utgöra en konsument när nämnda advokat inte handlar för ändamål som omfattas av hans eller hennes yrkesverksamhet).

- 21 Mot bakgrund av den nationella lagstiftning och den rättspraxis från EU-domstolen som den hänskjutande domstolen har angett är det inte möjligt att hävda att samfälligheten har status som konsument, eftersom den inte är en fysisk person, trots att detta anses var möjligt enligt ovannämnda rättspraxis från Corte Suprema di cassazione.
- 22 Den hänskjutande domstolen hyser dock stora tvivel, med hänsyn till att åtskillnaden mellan fysiska personer och juridiska personer (på grundval av begreppen konsument och näringsidkare i unionsrätten och den nationella lagstiftning som införlivar den) är förenklad, eftersom den bortser från att det finns vissa rättssubjekt (som endast förekommer i vissa nationella rättssystem) som den inte kan tillämpas på, vilka dock kan befinna sig i underläge – både när det gäller i fråga om såväl förhandlingsposition som informationsnivå – i jämförelse med näringsidkaren. I sådana situationer kan det också krävas rättsligt skydd för att återupprätta en verklig jämvikt mellan parterna.
- 23 Den hänskjutande domstolen anser därför att det är lämpligt att fråga EU-domstolen om det är möjligt att komma till rätta med den ovan nämnda logiken och att anse att ett rättssubjekt som samfälligheten är en konsument, med därtill följande skydd, trots att denna samfällighet inte kan anses vara en fysisk person eller en juridisk person, men befinner sig i underläge i jämförelse med näringsidkaren.
- 24 Denna fråga är relevant för utgången i det nationella målet, eftersom den hänskjutande domstolen vid ett jakande svar från EU-domstolen måste bifalla Condominio di Milanos invändning mot betalningsanmaningen från Eurothermo.